

ПОТОМКИ ЗАПОРОЖЦІВ

ДРАМАТИЧНА ПОЕМА

НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Скидан Петро — 33 роки. Голова колгоспу «Пам'ять Леніна». Середнього росту, міцний і стриманий, з багатим внутрішнім світом комуніст. Втілення віри, партійної совісті й мужності, людина нового часу, один з тих низових партійних працівників, що створили непорушну основу нашої Вітчизни. В сороковому році його колгосп прославився як зразковий. Якщо його не вбито під час Великої Вітчизняної війни як партизанського ватажка, він, напевно, сьогодні депутат Верховної Ради. Автор навітьдесь зустрічав його ім'я серед видатних діячів сільського господарства.

Демид — 75 років, його батько. Схожий на стару ікону Миколая-угодника. Глухий уже. Весь у минулому. Не все розуміє. Життя прожив дуже бідно.

Мар'яна — 27 років, дружина Скидана, ніжною, лагідною вдачі, роботяща.

Тарас — 9 років, син Скидана від першої дружини, що померла.

Гусак Харитон — невиразних літ. Заступник Скидана, людина в усіх підношеннях дрібна й мізерна, якої, проте, всі чомусь трохи неначе бояться. Вигадає телефонні розмови нібито з видатнимі людьми. Дуже моторний. Часто міняє пози, позіхає, закидає ногу за ногу, лягає грудьми на стіл, робить гімнастичні вправі, потягується або шалено шмарує лице и волосся, ніби хто лле йому воду на голову. Не може ні па чому зосередитись. Любить «ліву» фразу. Голос гучний. Майже по постарів по цей день.

ПОТОМКИ ЗАПОРОЖЦІВ

ДРАМАТИЧНА ПОЕМА

НА ЗЛАМІ СТОЛІТЬ

ДІЙОВІ ОСОБИ:

Скидан Петро — 33 роки. Голова колгоспу «Пам'ять Леніна». Середнього росту, міцний і стриманий, з багатим внутрішнім світом комуніст. Втілення віри, партійної совісті й мужності, людина нового часу, один з тих низових партійних працівників, що створили непорушну основу нашої Вітчизни. В сороковому році його колгосп прославився як зразковий. Якщо його не вбито під час Великої Вітчизняної війни як партизанського ватажка, він, напевно, сьогодні депутат Верховної Ради. Автор навітьдесь зустрічав його ім'я серед видатних діячів сільського господарства.

Демид — 75 років, його батько. Схожий на стару ікону Миколая-угодника. Глухий уже. Весь у минулому. Не все розуміє. Життя прожив дуже бідно.

Мар'яна — 27 років, дружина Скидана, ніжною, лагідною вдачі, роботяща.

Тарас — 9 років, син Скидана від першої дружини, що померла.

Гусак Харитон — невиразних літ. Заступник Скидана, людина в усіх підношеннях дрібна й мізерна, якої, проте, всі чомусь трохи неначе бояться. Вигадає телефонні розмови нібито з видатнимі людьми. Дуже моторний. Часто міняє пози, позіхає, закидає ногу за ногу, лягає грудьми на стіл, робить гімнастичні вправі, потягується або шалено шмарує лице и волосся, ніби хто лле йому воду на голову. Не може ні па чому зосередитись. Любить «ліву» фразу. Голос гучний. Майже по постарів по цей день.

Пасічний Трохим — 25 років. Агроном, секретар партбюро. Душа талановита, здивована. Завжди веселий, готовий до дії, весь спрямований в майбутнє. Колективізація — його високе натхнення й провидіння: світ збудовано невірно, і тому треба геть-чисто все перебудувати як можна скоріше й веселіше. Запас душевних сил такий великий, що йому здається простим і легким псе, навіть перетворення землі в рай. Любив людей. Можливо, він був великою людиною. Загинув героїською смертю в званні підполковника танкових військ під час штурму Бреслау.

Трубенко Сава — 45 років, голова сільради. Любить Скидана і Пасічного, вірить їм як комуністам рішуче у всьому, і тому завжди спокійний. Трохи пасивний.

Орацький Данило Сергійович — 42 роки. Секретар обкому партії. Середнього росту, з багатим політичним досвідом і добрим серцем. Веселий, високообдарований. Має високу освіту і самоосвіту. Розуміє однаково велике й мале. Любить народ і весь йому належить.

Безверхий Федір Григорович — 50 років. Художник, професор. Розмовляє мішаним русько-українським жаргоном за допомогою обох рук, особливо великого пальця правої руки. Міцним нігтем цього пальця він завжди ілюструє на лівій долоні свої не дуже складні процеси мислення. Позбавити його цих ілюстрацій — все одно що затулити рота. Був колись за кордоном і обідав, казали, у якогось короля. Пишається фізичною силою. Лоб низький. Голос глухий, гугнявий. В лексиконі багато вигуків і безладних вставних слів. Запевняв колись автора, що у нього в шухляді є дорогоцінний камінь, «що пітається із воздуха і ростють».

Верещака Іван Гнатович — 37 років. Письменник. Самовпевнений, з нахилом до патетики й кар'єризму.

Вигура Борис Михайлович — 35 років. Інструктор Паркомзему. Здоровий. Син міщанина. Переповнений вщерт почуттям влас-

Пасічний Трохим — 25 років. Агроном, секретар партбюро. Душа талановита, здивована. Завжди веселий, готовий до дії, весь спрямований в майбутнє. Колективізація — його високе натхнення й провидіння: світ збудовано невірно, і тому треба геть-чисто все перебудувати як можна скоріше й веселіше. Запас душевних сил такий великий, що йому здається простим і легким псе, навіть перетворення землі в рай. Любив людей. Можливо, він був великою людиною. Загинув героїською смертю в званні підполковника танкових військ під час штурму Бреслау.

Трубенко Сава — 45 років, голова сільради. Любить Скидана і Пасічного, вірить їм як комуністам рішуче у всьому, і тому завжди спокійний. Трохи пасивний.

Орацький Данило Сергійович — 42 роки. Секретар обкому партії. Середнього росту, з багатим політичним досвідом і добрим серцем. Веселий, високообдарований. Має високу освіту і самоосвіту. Розуміє однаково велике й мале. Любить народ і весь йому належить.

Безверхий Федір Григорович — 50 років. Художник, професор. Розмовляє мішаним русько-українським жаргоном за допомогою обох рук, особливо великого пальця правої руки. Міцним нігтем цього пальця він завжди ілюструє на лівій долоні свої не дуже складні процеси мислення. Позбавити його цих ілюстрацій — все одно що затулити рота. Був колись за кордоном і обідав, казали, у якогось короля. Пишається фізичною силою. Лоб низький. Голос глухий, гугнявий. В лексиконі багато вигуків і безладних вставних слів. Запевняв колись автора, що у нього в шухляді є дорогоцінний камінь, «що пітається із воздуха і ростють».

Верещака Іван Гнатович — 37 років. Письменник. Самовпевнений, з нахилом до патетики й кар'єризму.

Вигура Борис Михайлович — 35 років. Інструктор Паркомзему. Здоровий. Син міщанина. Переповнений вщерт почуттям влас-

ної винятковості. З «нижестоящими» холодний. Анкета чиста, без жодної плямочки. Діє скрізь і завжди рішуче й в повній відповідності з інструкціями раз назавжди уявленого начальства, волю якого він звик виконувати твердо й «без сентиментів».

Сірик Яків Петрович — 40 років. Учитель семирічки. Обтяжений родиною, хороший, нервовий чоловік. З народом не завжди і. новцій дружбі, хоч і належить народові цілком. Вважає себе несправедливо ображеним: мало уваги.

Гаркавий Устим — 32 роки. Міліціонер. Високий на зріст, добрий, з тонким почуттям такту. В самодіяльних спектаклях грав комедійні ролі. Живе в повній покорі жінці своїй Гальці.

Нечитайло Мина — 55 років. Колгоспник. Повільний і завжди спокійний. Часто посміхається якимсь своїм думкам. Все життя спізнювався. Справжній герой прокинеться в цьому лише на старості літ.

Уляна — дружина Нечитайла, його ровесниця. Талановита й оригінальна. В ній — риси матерів багатьох передових людей нашого часу. Перед Великою Вітчизняною війною була нагороджена орденом Леніна як видатна ударниця соціалістичних ланів, п'ятисотенпиця. На початку війни її розстріляли фашисти за материнську допомогу в оточенні пораненим російським воїнам. їй поставлять пам'ятник на високому березі Дніпра.

Тихий Захарко — 40 років. Член правління колгоспу. Винятково красивий. Помер. З нього можна було писати героїчні портрети старовинних воїнів, міфологічних богів, учених, — він підходив на все. Любитель тонкого слова, жарту, м'який і в той же час мужній. В громадянську війну в Першій Кінній армії відзначався винятковою хоробрістю в битвах. Був стріляний і рубаний. Мав два ордени Червоного Прапора. Але життя його не було щасливим: він жив у полоні своєї малописьменності. Вона скувала його сили й свободу. Подібно неправильно змонтованому літакові, що носить по аеродрому, зчиняючи шум і «стрі-

ної винятковості. З «нижестоящими» холодний. Анкета чиста, без жодної плямочки. Діє скрізь і завжди рішуче й в повній відповідності з інструкціями раз назавжди уявленого начальства, волю якого він звик виконувати твердо й «без сентиментів».

Сірик Яків Петрович — 40 років. Учитель семирічки. Обтяжений родиною, хороший, нервовий чоловік. З народом не завжди і. новцій дружбі, хоч і належить народові цілком. Вважає себе несправедливо ображеним: мало уваги.

Гаркавий Устим — 32 роки. Міліціонер. Високий на зріст, добрий, з тонким почуттям такту. В самодіяльних спектаклях грав комедійні ролі. Живе в повній покорі жінці своїй Гальці.

Нечитайло Мина — 55 років. Колгоспник. Повільний і завжди спокійний. Часто посміхається якимсь своїм думкам. Все життя спізнювався. Справжній герой прокинеться в цьому лише на старості літ.

Уляна — дружина Нечитайла, його ровесниця. Талановита й оригінальна. В ній — риси матерів багатьох передових людей нашого часу. Перед Великою Вітчизняною війною була нагороджена орденом Леніна як видатна ударниця соціалістичних ланів, п'ятисотенпиця. На початку війни її розстріляли фашисти за материнську допомогу в оточенні пораненим російським воїнам. їй поставлять пам'ятник на високому березі Дніпра.

Тихий Захарко — 40 років. Член правління колгоспу. Винятково красивий. Помер. З нього можна було писати героїчні портрети старовинних воїнів, міфологічних богів, учених, — він підходив на все. Любитель тонкого слова, жарту, м'який і в той же час мужній. В громадянську війну в Першій Кінній армії відзначався винятковою хоробрістю в битвах. Був стріляний і рубаний. Мав два ордени Червоного Прапора. Але життя його не було щасливим: він жив у полоні своєї малописьменності. Вона скувала його сили й свободу. Подібно неправильно змонтованому літакові, що носить по аеродрому, зчиняючи шум і «стрі-

лянину» з вихлопної труби, так і не піднявшись у небо, — не піднявся після громадянської війни й Захарко: сім'я, діти, старі рани... Тому і в його жартах завжди почувався смуток. Був вірним другом Скидана й Пасічного.

Шерстюк Платон — 70 років. Член правління колгоспу. Монументальний. Любить закони і речення.

Колгоспники різного віку:

Цар Левко

Запорожець Хома

Кошовий Терентій

Павлюк Роман

Біднина Купріян

Біднина Олена

Колгоспники-комсомольці:

Дробивський Лесь

Радчук Василь

Підкуркульники:

Сторчак Самійло

Чорнота Карпо

Заброда

Горлиця

Ласкавий

Бас

Паливода

Шах

Примак

Буланий —

куркулі, що не прийняли нового світу. Натури пристрасні, міцні й темні. Дехто з них загинув від незгоди. Деякі прозріли і порадувались, хоч і не скоро, і па інших уже ланах. Діти Паливоди, кажуть, стали героями праці, а Забрда в 1941 році якимсь

лянину» з вихлопної труби, так і не піднявшись у небо, — не піднявся після громадянської війни й Захарко: сім'я, діти, старі рани... Тому і в його жартах завжди почувався смуток. Був вірним другом Скидана й Пасічного.

Шерстюк Платон — 70 років. Член правління колгоспу. Монументальний. Любить закони і речення.

Колгоспники різного віку:

Цар Левко

Запорожець Хома

Кошовий Терентій

Павлюк Роман

Біднина Купріян

Біднина Олена

Колгоспники-комсомольці:

Дробивський Лесь

Радчук Василь

Підкуркульники:

Сторчак Самійло

Чорнота Карпо

Заброда

Горлиця

Ласкавий

Бас

Паливода

Шах

Примак

Буланий —

куркулі, що не прийняли нового світу. Натури пристрасні, міцні й темні. Дехто з них загинув від незгоди. Деякі прозріли і порадувались, хоч і не скоро, і па інших уже ланах. Діти Паливоди, кажуть, стали героями праці, а Забрда в 1941 році якимсь

чийю проповз через фронт і зробивсь фашистським поліцаєм, але його вбив Скидан, цебто задушив колючим дротом біля коні табору, вночі.

Дія відбувається на Україні, біля Запоріжжя, над Дніпром в 1930-32 рр.

ДІЯ І КАРТИНА ПЕРША

Вечір. У небі хмари, і грім немовби десь гримить далеко над Дніпром. На подвір'ї душ двадцять п'ять людей у етапі тяжкого напруження. Всі чекають наближення чогось надзвичайного. Входить хутко Григорій Заброда.

Заброда. От і я... Розпочинаю драму!.. Води! (*П'є воду*). Перший багатій на селі Лукіян Горлиця!

Горлиця. Я!..

Заброда. Куркуль і стяжатель Омелько Ласкавий!

Ласкавий. Я!..

Заброда. Контрреволюціонер і мироїд Євген Паливода!

Паливода. Я!..

Заброда. Гноїтель хліба—церковний староста Лаврін Кривошия!

Кривошия. Я!..

Заброда. Контрреволюціонер Бас Омелян!

Шах. Котрий?

Заброда. Той, що ненавидить!

Бас. Я!

Заброда. Дем'ян Загно, вбивця!

Загно. Вкупі з тобою! Я!

Заброда. Укриватель бандитів куркуль Мартин Буланий!

чийю проповз через фронт і зробивсь фашистським поліцаєм, але його вбив Скидан, цебто задушив колючим дротом біля коні табору, вночі.

Дія відбувається на Україні, біля Запоріжжя, над Дніпром в 1930-32 рр.

ДІЯ І КАРТИНА ПЕРША

Вечір. У небі хмари, і грім немовби десь гримить далеко над Дніпром. На подвір'ї душ двадцять п'ять людей у етапі тяжкого напруження. Всі чекають наближення чогось надзвичайного. Входить хутко Григорій Заброда.

Заброда. От і я... Розпочинаю драму!.. Води! (*П'є воду*). Перший багатій на селі Лукіян Горлиця!

Горлиця. Я!..

Заброда. Куркуль і стяжатель Омелько Ласкавий!

Ласкавий. Я!..

Заброда. Контрреволюціонер і мироїд Євген Паливода!

Паливода. Я!..

Заброда. Гноїтель хліба—церковний староста Лаврін Кривошия!

Кривошия. Я!..

Заброда. Контрреволюціонер Бас Омелян!

Шах. Котрий?

Заброда. Той, що ненавидить!

Бас. Я!

Заброда. Дем'ян Загно, вбивця!

Загно. Вкупі з тобою! Я!

Заброда. Укриватель бандитів куркуль Мартин Буланий!

Буланий. Я!
Заброда. Буланий Мина!
Мина. Я!
Заброда. Грицько Буланий!
Грицько. Я!
Заброда. Багата людина — глитай Литвин Михайло!
Литвин. Я!
Заброда. Приверженець старовини Онапас Задорожній!
Задорожній. Я! (Падає).
Шах. Помер. Названо його, і він помер.
Жінка. Щасливий!
Друга жінка. Нещасний!..
Шах. Неправильно! Не можна одразу падать мертвим від одного слова. Не згоден!
Заброда. Контрреволюціонер Шах Опанас!
Шах. Я-а!.. (Падає, вражений, на землю).
Пауза.
Загно. Розкажуй. Всі тут.
Паливода. Кажі мерщій, не муч. Хвилинка ще, і я умру к чортам.
Заброда. Шановне куркульство, гинемо! Мар'яна. Ай!..
Буланий. Тихо!
Кривошия. Тихо, гадюко!
Паливода. Ай, тихо, ради бога! Ай-ай-ай!..
Пауза.
Кривошия. Чого замовк, Григорію? Тут так усі твого приїзду ждали...
Заброда. Не їхав я—летів. Да так летів, що коні кров'ю блюнули й попадали на шлях. Тоді я сам побіг ярами, неначе злодій той...
Горлиця. А чи ж не злодій ти?!!
Паливода. Мовчи, злодюга сам!
Зягно. Тихо, злодіяки!

Буланий. Я!
Заброда. Буланий Мина!
Мина. Я!
Заброда. Грицько Буланий!
Грицько. Я!
Заброда. Багата людина — глитай Литвин Михайло!
Литвин. Я!
Заброда. Приверженець старовини Онапас Задорожній!
Задорожній. Я! (Падає).
Шах. Помер. Названо його, і він помер.
Жінка. Щасливий!
Друга жінка. Нещасний!..
Шах. Неправильно! Не можна одразу падать мертвим від одного слова. Не згоден!
Заброда. Контрреволюціонер Шах Опанас!
Шах. Я-а!.. (Падає, вражений, на землю).
Пауза.
Загно. Розкажуй. Всі тут.
Паливода. Кажі мерщій, не муч. Хвилинка ще, і я умру к чортам.
Заброда. Шановне куркульство, гинемо! Мар'яна. Ай!..
Буланий. Тихо!
Кривошия. Тихо, гадюко!
Паливода. Ай, тихо, ради бога! Ай-ай-ай!..
Пауза.
Кривошия. Чого замовк, Григорію? Тут так усі твого приїзду ждали...
Заброда. Не їхав я—летів. Да так летів, що коні кров'ю блюнули й попадали на шлях. Тоді я сам побіг ярами, неначе злодій той...
Горлиця. А чи ж не злодій ти?!!
Паливода. Мовчи, злодюга сам!
Зягно. Тихо, злодіяки!